

Rozhovor – Můj život se točí kolem bývalé Jugoslávie

(Křesťan Dnes, 2021/05)

David Symon

Vy jste v Bosně strávil osm let. Můžete přiblížit jako se tato změna odehrála?

Do Bosny a Hercegoviny (BiH) jezdím s přestávkami kolem dvaceti let. V roce 2002 jsem tam byl poprvé na misijním výjezdu, pracovali jsme na západě země v Bihaći, rozdělovali jsme humanitární pomoc, hráli pouliční evangelizační scénky a měli program pro dospělé i pro děti. Natrvalo jsem v Bosně strávil osm let, mezi r. 2008 a 2016 jsem žil v druhém největším městě, v Banja Luce. Rodiče mojí manželky jsou původem z Bosny. Máme tam příbuzné, spoustu přátel, drahých míst, stále se do různých částí regionu vracíme. Dalo by se v nadsázce říct, že kromě toho, že se můj život točí kolem Boha, se točí kolem bývalé Jugoslávie.

Když se mluví o státech bývalé Jugoslávie, tak mnohým přijde na mysl válka z 90. let. Zaujímalo by mě, zda tento konflikt stále ovlivňuje život lidí?

Bylo by naivní říct, že ne. Rok 1995 zastavil válečný konflikt, ale zdaleka neukončil spory jednotlivých, v tamější ustálené terminologii „konstitutivních“, národů BiH – Bosňáků, Srbů a Chorvatů. Tenze přetrvávají. Zřejmě není rodina, která by někoho neztratila v důsledku válečného konfliktu. Ohledně aktuálního dění a vzhledu do celkové situace v zemi, vřele doporučuji článek kamaráda z fakulty, historika Ondřeje Žíly: „Bosnu a Hercegovinu rozvrací střet národů“

Na Balkáně se setkává katolický, pravoslavný ale i muslimský svět. Bylo tuto rozmanitost můžeme vnímat na místě, kde jste působil?

Když se podíváte na mapu, Banja Luka se nachází zhruba uprostřed trojúhelníku Záhřeb – Bělehrad – Sarajevo. I přes strategickou polohu je to poměrně provinční město, které si nicméně dělá větší aspirace jako hlavní město Republiky Srbské (což je srbská část uspořádání poválečné BiH). V Banja Luce se střetávají různé kultury, ale stejně jako v jiných oblastech země, obyvatelstvo je již více homogenní než před válkou, tj. ostatní buď odešli nebo byli vyhnáni. V naší čtvrti na jihu města bylo i víc bosenských muslimů a v okolí našeho paneláku tři mešity, které se pravidelně ozývaly, i když ne tak nahlas jako v jiných částech Bosny, kde jsou Bosňáci většinou. Tady nás budily hlavně zvony pravoslavného kostela. Jinak, lidé jsou tam více temperamentní, výbušní, ale zároveň velmi srdeční a bezprostřední, jsou to nádherní lidé, mám výsadu mít přátele ze všech tří kultur.

Spolupracoval jste s místním evangelikálním sborem v Banja Luke, ale měl jste možnost navštívit také další města. Jakým výzvám čelí evangelikální sbory v Bosně?

Kromě práce v místním sboru jsem pracoval hlavně v rámci mezidenominačního studentského hnutí (International Fellowship of Evangelical Students, v Bosně jako EUS, u nás UKH), takže jsem měl možnost zapojit se i v jiných sborech a v jiných městech. Jsem za tu zkušenost nesmírně vděčný, do dneška jsem v kontaktu s mnohými lidmi. Výzev je mnoho. Zmínil bych asi jen výzvu etnonáboženské identity (spojení národní a náboženské příslušnosti) ve vztahu k protestantským věřícím. Reformace tuto zemi minula, pro většinovou populaci je těžko pochopitelné, když je někdo něco jiného než muslim, katolík nebo pravoslavný, což je každé spojeno s konkrétním národem. Protestantští věřící jsou obvykle chápáni jako sekta a to i vzdělanými lidmi. Protestantské sbory jsou malé a mezinárodního charakteru, misionáři často tvoří i polovinu počtu lidí. To může být výhodou a svědectvím jednoty národů, na druhou stranu je zde pak výzva kontextualizace, kdy sbory často nezapadají svým spíše moderním a západním stylem do místní kultury.

Odlišuje se nějak situace evangelikálů podle místa, kde fungují? Je nějak odlišná situace sborů například v Srbsku, Makedonii či právě v Bosně?

Ani bych neřekl. Pokud se ovšem nebavíme o Vojvodině, severní autonomní provincii Srbska, kde je situace odlišná. Zřejmě je v Bosně a Hercegovině situace horší, právě kvůli nedůvěře, kterou vůči sobě lidé mají kvůli nedávnému válečnému konfliktu. Někteří misionáři do Bosny – pastoři, kteří založili sbory a pořád je vedou – jsou právě ze sousedních republik bývalé Jugoslávie, ze Srbska nebo z Chorvatska. Z Vojvodiny vycházejí misionáři do jižnějších oblastí. V Srbsku mají rčení „južnije tužnije“ – na jihu je to smutnější. Obecně to platí i pro stav evangelikálů, i když i zde jsou výjimky, např. velké romské sbory v jižním Srbsku.

Co je všem, nejenom lidem v Bosně a nejenom evangelikálům, společné je to, že všichni jsou zadobře s Čechy a Slováky. Jedno z prvních konverzačních témat je obvykle jejich fascinace, jak jsme se rozešli v míru. Rádi k nám jezdí, znají nás a je na co navázat.

Pracoval jste hlavně mezi mladými lidmi. Zaujímaloby mě, zda čelí podobným výzvám a problémům, jako ti v České republice? Vnímali jste nějaké zásadní rozdíly?

Mladí lidé jsou všude podobní. Chtějí studovat a mít šanci na úspěch v životě. Chtějí cestovat, učit se cizí jazyky. A hlavně se chtějí bavit. Co se týče zábavy a párty, tak jsou Jihoslované schopni slavit v kuse i několik dnů. A nejde jen o to zapařit a opít se, ale být spolu. Jinak, co je velký rozdíl je perspektiva, protože v Bosně není moc možnost brigád, studenti si často platí školu a žijí na minimu výdajů, s vidinou toho, že stejně nenajdou práci. Mnozí pak pracují v západní Evropě, na zaoceánských lodích, v Dubaji, nebo jinde. Lidé, se kterými jsem pracoval já před deseti lety, byli rozesteti po celé zeměkouli. Češi většinou zůstávají žít v Česku. Z Bosny lidé emigrují. Mají tam přísloví: „Ten, kdo půjde poslední, ať zhasne světlo.“ Proto se právě naše služba mladým zaměřovala na dávání naděje, smysluplného života naplněného Bohem, včetně věčné perspektivy. Věřím, že tuto naději potřebuje každý, bez ohledu na zemi původu.

V čem Vás osobně pobyt na Balkáně změnil a naučil o Bohu?

Je těžké odpovědět v několika větách, tak alespoň v bodech. Často jsem měl pocit, že něco nezvládám nebo nedělám dostatečně dobře. Učil jsem se o Boží milosti a dobrotě a o tom

jak já mám mít milost, nebo jak já mám být víc shovívavý a hodný na lidi okolo i sám na sebe. Během pobytu v Bosně jsem získal ženu. Skrze spolupracovníky a některé studenty, jsem získal přátele do konce života. Mohl jsem vidět nádherná místa, naučit se více zpomalit, žít okamžikem a být víc spontánní. Mohl jsem si uvědomit, čeho všeho si můžu vážit na životu tady v Česku. Mohl jsem vyrůst a vkročit do další fáze služby, kterou Bůh pro mě připravil. Stále mu vzdávám chválu za ty roky v Banja Luce v Bosně a Hercegovině.

Momentálně pracujete na nové knize. O čem bude?

V současné době pracuji na knize o misii pro širší křesťanské publikum. Píšu ji se spoluautorkou Eliškou, která se mnou rok působila právě v Bosně a poté pracovala v jedné jihoasijské zemi. Kniha navazuje na publikaci Neala Pirolla „Serving as Senders“, která byla u nás vydána v roce 1997 Křesťanská misijní společnost jako „Pošli a pomáhej“. Naše kniha bude takové know-how o podpoře misionářů, ale zároveň knihou povzbuzení, protože bude obsahovat vhledy od současných českých misionářů. I s pomocí vedoucích misijních organizací jsme dohledali přes šedesát těchto dlouhodobých pracovníků v jiných kulturách od roku 1989, odhaduji ale, že jich bude ke stovce. Sám jsem v osobním kontaktu s několika desítkami z nich, mnozí jsou mí blízcí přátelé. Jsou to lidé, kteří prožili co znamená z Česka vyjít, co znamená působit na misijním poli a mnozí mají i zkušenost s návratem do své domovské země. Mají co říct a těším se na to, jak si Bůh tuto knihu použije. Kniha by měla vyjít v KMS, doufáme do konce tohoto roku, tak se můžete těšit.